

Gergely Ágnes

A CAFÉ DE LUTÈCE-BEN

Találkozni mindjárt a kerék mögött,
 amely lépést továbbít, lisztet, vizet továbbít,
 és világos küllővel nyolc részre osztja
 a várakozást: mindjárt adok egy falás
 kenyeret, lépj beljebb, itt a korsó, mindjárt
 kapsz egy korty vizet, lépj idebb, törj le
 a kenyérből, most sült ki, most jött
 a liszt a kordén, más jószág nincs erre felé,
 csak számár, a tőzeget is az hordja föl
 a hegybe, ahol a menedékház neve
 Stasztlivec (Happiness), boldogság, nyolc
 boldogság, egy életre elég. Ösvények vezetnek
 szerte, csipkés várhoz, legyező boltívek
 alatt sorakozó liliomos, oroszlanos,
 holdas zászlókhoz: a presztízstre osztott
 világ. Rózsás ablakok mögött a lovagok
 életének kicsinyített másolatai,
 ki vásárol, mi másol, Windsorra,
 Versailles-ra, Schönbrunnra figyel, akinek
 a kerékküllőnél reménytelibb a kőház
 s a két kőházat összekötő kőhid, örök
 sóhaj a túlsó part után. Örök sóhaj
 a templomtér tetővel lepecsételt
 végessége után: a csoda, mint a kordé
 számára, befogható. A tó a partjával,
 az omló ház a fapántjaival, a tűz
 a katlannal, a sóhaj az oltárral
 kimerevithető; előbb-utóbb az „És
 mégis mozog” is szentesül, és megy
 a hajó, még csak evezni se kell, sorjáznak
 a nemzedékek, lelki nemesség és lelki
 restség orgonasípjai, örvénybe bukó életek
 s néhány hatalmas arc. Szól az orgona,
 de villany van a vezetékben is, és megy
 a szerelvény, a harmadik Párka kezéből
 régen kiszakadt a végállomás, a kariatidák
 egy érintésre kettéhasadnak, Pál fordított
 értékeket prédikál: szeretet peng az ércben,
 amelyet régen megraboltak. Az oroszlanos
 kapu mögött üres a kincseskamra, Epidaurusban
 részvétet zeng a cimbalom, Delphiben a múltat
 ígérgeti a jósda, Ráchel mindjárt a kerék

mögött a hinni-bátor Leonidasszal találkozik: „Megcselekedtük, amit megkövetelt a világ.” Ezt a semlegességet ön sehol sem fogja megtalálni, mondja a palotában egy svéd hadvezér, mert ez nem a könyvekben lakik: politika az, amit végre lehet hajtani. Hát tovább lengenek a liliomos, oroszlanos, holdas lobogók, atomreaktorok között, és a templom védőszentjeinek kidolgozott kezében borona, dárda, sip és fakalapács; és orgona szól, de az országhatáron túl betiltják az orgonaszót, a másik határ mögött pedig előírják a Bach-jegyzékszámot, vagyis mindegy. Lesz-e idő, hogy nem fogod tudni, hol lakott Rembrandt, Anna Frank, Vörösmarty Mihály? S hogy mért olyan kétségbeejtő egy üres kottaállvány? S a stockholmi palota fölött a majdnem-telihold, amely számodra sosem ér utolsó fázisába? S a helsingborgi kikötő, amelyet a tiéid halászbárkája egy evezőcsapás híján elért – de a második Párka kezéből régen kisiklott az út. És az erény. Ha mégis partra úszol, keresed a fapántokkal megerősített magtárákat, malmokat, a kerekeskutat, a katlant, az oltáron a kulcsot és a kötáblát, a porhanyós földön a csillagórát jelző köveket, és mindenütt a keréknyomokat, a létrát, amely alatt Jákob a túlélő-bátor Leonidas kedveséről álmodik, birkózik érte, és hiába rabolják szét a civilizált hordák a csengő márványt és a pengő fémekeket, s tombolva kapcsolják rá a villanyt a létra legalsó fokára, amely már régen kicsúszott az első Párka lábnyomaiból, orgona szól a majdnem-teliholdban Moszkvától Párizsig, Rekviem, Kaddis, Űrangyala-imádság, megállnak most a faekék, lecsüggednek a liliomos, oroszlanos, holdas zászlók, üres minden thonet-szék a Café de Lutèce-ben, mert az erő mindent odacsordit, odahúz, odaérint, ahová örökidőktől kell: az első kerék mögé, az első kerék nyomába, az első nyikorgó, madárlátta fakerékig.

Szigliget, 1993. november